

спрямована на створення умов для виконання обов'язків кожним працівником і ефективної діяльності підприємства.

Також необхідно розробити штатний розпис, визначати рівень кваліфікації працівників, початкові умови для посади, а не граничну цифру премії чи окладу. Зарплата повинна мати нижню межу – оклад, але не мати верхньої. Таким чином, зарплата буде змінюватися, зважаючи на кінцеві результати, закладені в структурі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження показали, що новий підхід до аналізу та контролю за формуванням, використанням коштів на оплату праці в ринкових умовах повинна забезпечувати:

- взаємозв'язок між рівнем заробітної плати та ефективністю прийняття управлінських рішень;
- відповідність винагороди кожного працівника безпосереднім результатам праці;
- мотивацію до якісної, ініціативної праці, яка буде розкривати потенціал працівника;
- об'єднання індивідуальних потреб працівника з колективним результатом, взаємозв'язок та співробітництво між відділами, підрозділами, спрямовані на кращий результат;
- справедливість, соціальну спрямованість і зменшення суб'єктивного чинника при розподілі додаткової оплати праці;
- покращення психологічного клімату в колективі, об'єднання інтересів власника, колективу, кожного працюючого та держави;
- оптимізацію витрат на заробітну плату за рахунок покращення кінцевих результатів;
- реформування діючої системи оплати праці на основі ефективних мотиваційних механізмів;
- можливість контролю не лише заробітної плати конкретного працівника, але і фонду оплати праці всього підприємства для можливості розробки політики оплати праці на перспективний період.

Для впровадження нових підходів аналізу та контролю формування, використання коштів на оплату праці необхідно запроваджувати інформаційні технології вищого рівня, які охоплюють повний інформаційний цикл – вироблення інформації (нових знань), їх передавання, обробка та цільове використання.

Джерела та література

1. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва. / Бобров В.Я. – К.: Вища школа, 2003. – 719с.
2. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль: Суть і зміст/ Бутинець Т.А. // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2008. – №2. – С. 31–43.
3. Безбатько. О. Удосконалення системи оплати праці / Безбатько. О., Манакіна В. // Справочник економіста. – 2007. – №12. – С. 70–71.
4. Макаровська Т.П. Економіка підприємства: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів./ Макаровська Т.П., Бондар Н.М. – К : МАУП, 2003. – 304 с.
5. Макеева Е. Бонусна система оплати праці / Макеева Е. //Справочник економіста. – 2007. – №9. – С.67–69.
6. Новіков В.М. Потрібна нова ідеологія зарплати / Новіков В.М.// Національна безпека і оборона. – 2005. – №1. – С.32.
7. Семко Л. Удосконалення оплати праці на промислових підприємствах /Семко Л.// Піп. –2003. –№4. – С. 135–136.
8. Синяєва Л.В. Проблеми регулювання оплати праці та шляхи вирішення / Синяєва Л.В. //Регіональна економіка. – 2009. – №1. – С. 171–177.
9. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: Підручник. / Усач Б.Ф. – К.: Знання – Прес, 2004. – 253 с.
10. Шевчук Л.П. Ринкові підходи до формування і використання коштів на оплату праці та нова парадигма їх аналізу і контролю / Шевчук Л.П. //АПЕ. – 2009. – №5. – С. 249 – 255.

Мальцев А.А., Єфремова А.О.

УДК 658.155

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Прибуток відіграє головну роль у діяльності будь-якого підприємства, а також він є рушійною силою економічного і соціального розвитку як підприємств, так і держави в цілому. Для підприємницької структури він є основним джерелом інноваційного розвитку, реконструкції виробництва, покращення соціальних стандартів; прибуток є і метою, і результатом, і стимулом економічної безпеки.

Значимість прибутку викликає великий інтерес серед багатьох науковців і практиків. Вони пропонують різні терміни, показники і категорії, але досить часто їх використовують без відповідного пояснення і обґрунтування. У першу чергу, ця проблема стосується тих термінів і категорій, які характеризують фінансовий аспект визначення сутності прибутку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Виключна значимість прибутку для підприємств і держави в цілому є причиною такого інтересу стосовно цієї категорії у зарубіжній і вітчизняній економічній літературі.

На дану проблему у своїх працях звертали увагу такі автори, як І.А.Бланк, Н.І.Костіна, А.М.Поддєрьогін, Магланерідзе А.С., Савицька Т.В., М.С.Амбрюгіна та багато інших.

Так, одні автори вважають, що прибуток підприємства – це фінансова категорія [3, с. 147; 8, с. 95], інші – що це економічна категорія [3, с. 148; 8, с. 96]. Також прибуток визначається як фінансово-економічна категорія [2, 339], як виробнича та економічна категорія [9, с. 38–39], фінансовий результат [5, с. 325; 7, с. 36] або фінансова категорія [6, с. 144–145].

Мета дослідження полягає у теоретичному аналізі сутності прибутку, а також сутності категорій і термінів, які характеризують прибуток підприємства, пошуку підходів до їх конкретизації.

Основні результати дослідження. На даний момент існує дуже багато трактувань поняття «прибуток» і кожний автор, розкриваючи це поняття, розглядає його зі своєї точки зору, яка може в значній мірі відрізнитися від інших. Наприклад, якщо розглядати роботу І.В.Сергєєва «Економіка підприємства», то тут прибуток визначено таким чином: «Як економічна категорія прибуток відображає чистий дохід, що створений у сфері матеріального виробництва» [6, с. 262]. В даному трактуванні автор розкриває поняття «прибуток» через «чистий дохід» і саме тому таке визначення є не зовсім коректним, тому що прибуток, як і чистий дохід, є самостійною економічною категорією. Отже, не зовсім правильним буде визначати одну економічну категорію через іншу.

У роботі «Фінанси підприємств» А.М.Поддєрьогіна прибуток трактується і як результат фінансово-господарської діяльності підприємства, і просто як фінансовий результат [11, с. 90–91].

Як економічна категорія прибуток також трактується у «Фінанси підприємств» авторів Л.Д.Буряк, Є.В.Вакулєнко, А.П.Куліш. Але тут вже є невеликі зміни, так як автори трактують прибуток спочатку як виробничу, а вже потім як економічну категорію [9, с. 38–39].

А.С.Філімонєнков у роботі «Фінанси підприємств» визначає прибуток тільки як економічну категорію.

Як фінансовий результат або як фінансову категорію трактує прибуток підприємства Т.В.Савицька у своїй роботі «Аналіз господарської діяльності підприємства» [5, с. 327].

Відображення категорії «прибуток» також є в навчальному посібнику «Економіка підприємства» І.М.Бойчика, де прибуток визначається як фінансово-економічна категорія або результат [2, с. 339].

Цей огляд літературних джерел щодо поняття «прибуток» показує відсутність єдиного розуміння сутності, простежується зміщення поняття та підміна категорії прибутку підприємства.

Слід зазначити, що у фундаментальних наукових економічних дослідженнях, словниках та енциклопедіях як базове розглядається поняття «економічна категорія». Згодом з'явилося поняття «фінансова категорія», а система фінансових відносин є складовою частиною системи соціально-економічних відносин на підприємстві.

У праці авторів Румянцев А.Н., Яковенко Є.Г., Янаєв С.І. «Инструментарий экономической науки и практики» зазначається, що економічна категорія – це узагальнений абстрактний вираз об'єктивно існуючих виробничих відносин, їхніх різних проявів, характерних рис, сторін [4, с. 131].

Також існують такі широковживані економічні та фінансові поняття, як «економічна діяльність підприємства», «фінансова діяльність підприємства», «господарська діяльність підприємства», «економічна безпека підприємства», «фінансова безпека підприємства» тощо.

Якщо прибуток підприємства є результатом економічної, господарської, виробничо-господарської тощо, то він є економічною категорією, а якщо ж частина загального прибутку підприємства є результатом фінансової діяльності, то прибуток можна трактувати як фінансову категорію.

У статті А.М.Турило, О.А.Зінченко «Теоретико-методологічні підходи до визначення прибутку підприємства як фінансової категорії» [1, с. 111] для розмежування і розкриття сутності прибутку підприємства як економічної і фінансової категорії розглядається економічний зміст таких дефініцій, як «операційна діяльність підприємства», «фінансова діяльність підприємства» та «інвестиційна діяльність підприємства».

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг), а також інші види діяльності, які не підпадають під категорію фінансової чи інвестиційної діяльності [1, с. 111].

Фінансова діяльність – це діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного і позичкового капіталу підприємства (який не є результатом операційної діяльності) [1, с. 111].

Дані підходи до трактування операційної та фінансової діяльності підприємства дають можливість обґрунтовано розмежувати прибуток за видами і категоріями. Згідно з цим у статті [1, с. 111] надається схема, яка відображає це розмежування.

Виходячи з наданих у статті трактувань поняття «прибуток підприємства», можна визначити, що прибуток як фінансова категорія відрізняється від прибутку як економічна категорія, тому що прибуток як економічна категорія, як вже було сказано вище, може бути результатом економічної, господарської та інших видів діяльності, а прибуток як фінансова категорія лише результатом фінансової діяльності.

Висновки. У статті чітко простежується проблема неоднозначного трактування поняття прибутку в усіх його аспектах. За даними можна чітко сказати, що прибуток є об'єктивною категорією економіки, яка характеризує підприємницький дохід, що формується в результаті загальної господарської діяльності підприємства.

Джерела та література

1. А.М.Турило Теоретико-методологічні підходи до визначення прибутку підприємства як фінансової категорії/ А.М.Турило, О.А.Зінченко// Економіка та управління підприємствами. – 2008. – №3(81). – С. 109–112.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства / Бойчик І.М. Навч. Посібник. – К.: Атака, 2002. – 480 с.
3. Магланерідзе А.С. Фінансовий аналіз / Магланерідзе А.С., Коровіна З.П., Гізатулліна О.М. Навч. Посібник. – Макіївка: МЕГІ, 2007. – 250 с.
4. М.Д.Білик Економічна сутність прибутку в умовах трансформації економіки// Формування ринкових відносин в Україні. – 2007.– №11(78). – С. 130–132.
5. Савицкая Т.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Савицкая Т.В. – Мн.: СКОПЕРСПЕКТИВА, 1997. – 498 с.
6. Сергеев И.В. Экономика предприятия/ Сергеев И.В. Уч.пособ. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 301 с.
7. Слав`юк Р.А. Фінанси підприємств/ Слав`юк Р.А. Навч. Посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 460с.
8. Фінансове планування і управління на підприємствах: Навч. посібник/ Семенов Г.А., Бугай В.З., Семенов А.Г., Бугай А.В. – К.: ЦУЛ, 2007. – 432 с.
9. Фінанси підприємств. Навч. посібник/ Л.Д.Буряк, Е.В.Вакулєнко, А.П.Куліш та ін.. – К.: КНЕУ, 2003. – 165 с.
10. Фінансовий менеджмент: Навч.посібник/ За ред. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496с.
11. Фінанси підприємств. Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна. – К.: КНУ, 2000. – 14с.

Мусаева А.К.**УДК: 332.72:338.49****ПРИМЕНЕНИЕ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ МЕТОДИКИ ДЕНЕЖНОЙ ОЦЕНКИ ЗЕМЛИ ПРИ РАСЧЕТЕ ИПОТЕЧНОГО КРЕДИТА**

1. Введение. Что может быть основой величины кредита, выдаваемой под залог земельной собственности? Считаем, что основой расчеты величины ипотечного кредита может являться оценка финансового капитала предприятия.

В работах по финансовому менеджменту можно найти различные точки зрения относительно оценки финансового (денежного) капитала. В них, прежде всего, уделяется внимание методическим аспектам оценки стоимости формируемого капитала во взаимосвязи с оптимизацией его структуры [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7].

В рыночной экономике финансовый (денежный) капитал рассматривается как товар, имеющий свою стоимость или цену. Оценка этой стоимости занимает центральное место в системе управления финансовым капиталом.

В экономической литературе существуют различные взгляды на определение стоимости (цены) капитала. Так, В.Г. Белопицкий формулирует такое определение стоимости капитала: «Стоимость капитала определяется затратами на его привлечение. Затраты на привлечение капитала... это сумма регулярных выплат, которую должна осуществить фирма владельцам капитала (инвесторам, кредиторам) из расчета суммы привлеченного капитала» [8, с. 118]. Аналогичные определения можно встретить и в других работах, посвященных привлечению денежного капитала [9, 10, 11, 12].

На основе имеющихся определений можно сделать вывод о том, что большинство авторов рассматривают стоимость капитала либо как норму прибыли или доходности, либо как сумму затрат на его привлечение. При этом практически все авторы рассматривают стоимость денежного капитала как цену одного из факторов производства. Изучение различных точек зрения на определение стоимости финансового капитала позволило нам придерживаться мнения Воробьева Ю.Н., который считает, что *стоимость финансового капитала* – это выраженная в процентах средневзвешенная цена источников денежных средств, за которую предприятия покупают или привлекают необходимый им денежный капитал в процессе [13].

2. Постановка цели статьи. Цель статьи – применение альтернативной методики денежной оценки земли при расчете ипотечного кредита. Для этого необходимо решить следующие задачи: обосновать величину ипотечного кредита; применить альтернативной методики денежной оценки земли при расчете ипотечного кредита; спрогнозировать ссудный капитал, который необходим предприятиям и фермерам под залог сельскохозяйственных угодий.

3. Результаты исследования. Для обоснования величины ипотечного кредита необходимо рассмотреть такой показатель как финансовый леверидж, который характеризует долю заемного финансирования в составе источников средств, используемых предприятием. Если предприятие имеет заемные финансовые средства, значит можно рассчитать финансовый леверидж, а также эффект от применения финансовых заемных средств. Показатель, связанный с коэффициентом финансовый леверидж, называется финансовый дифференциал (ФД). Он определяется по формуле:

$$\text{ФД} = (1 - \text{РСНП}) * (\text{ЭРА} - \text{СПСК}), (1)$$

где РСНП – реальная ставка налога на прибыль;

(1 – РСНП) – налоговый корректор;

ЭРА – экономическая рентабельность активов, %;